

آفتاب و آینه

بررسی نمیت دین و سینما

دکتر محمد صادق کرشکی
عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

انتشارات سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)

سازمان توسعه سینمایی سوره

آفتاب و آیین

بررسی نسبت دین و سینما

مکتب محمدصادق کوشکی

معاونت ادبیات و هنر

پ. ص. مهر و لیتوگرافی: واژه پرداز اندیشه- چاپ اندیشه

چاپ: ۱۳۹۴

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۲۰۱۰

سرشناسه: کوشکی، محمدصادق، ۱۳۵۱ -

عنوان و نام پدیدآور: آفتاب و آیین: بررسی نسبت دین و سینما / محمدصادق کوشکی؛ [برای] سازمان توسعه سینمایی سوره.

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۲۰۱-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

عنوان دیگر: بررسی نسبت دین و سینما.

موضوع: دین در سینما

موضوع: سینما -- جنبه‌های مذهبی

شناسه افزوده: سازمان توسعه سینمایی سوره

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۴/۹/۱۹۹۵ PN

رده بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۸۰۱۹۲

نشان: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، پلاک ۲۳

سندوق یستی: ۱۱۴۴-۱۵۸۱۵

تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز بخش: (پنج خط) ۶۶۴۶۰۹۹۳ فکس: ۶۶۴۶۹۹۵۱

www.sooramehr.ir

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

فهرست مطالب

مقدمه	۹
بخش اول	۱۱
تعریف مفاهیم	۱۱
تعریف دین	۱۱
تجلی دین در سه عرصه	۱۳
راه برون رفت از اختلاف نظر در گزاره های دینی	۱۴
تعریف سینما	۱۷
چرایی ایجاد سینما	۱۸
نقش اندیشمندان در ایجاد جایگاه کنونی سینما	۲۱
بخش دوم	۲۱
دین و سینما	۲۱
معنای سینمای دینی	۲۵
ویژگی های سینمای دینی / حداقل و حداکثر سینمای دینی	۲۷
سینمای دینی و نقض گزاره های دین	۳۰

۳۱	نسبت دین و سینما
۳۳	داوری دین درباره سینما
۳۶	تأثیر باور و عمل سازندگان بر مخاطب سینمای دینی
۴۰	سینمای معنویت گرا
۴۳	جایگاه سینمای دینی در تفکر و تمدن اسلامی
۴۴	هنر و وظیفه ترویج اندیشه
۴۶	ابزار سینما در ترویج اندیشه
۴۸	نقش فیلم ساز در برابر ناهنجاری های اجتماعی
۵۰	آیا سینما ابزار مناسبی برای ترویج دین است؟
۵۳	بهترین طرف برای انتقال دین
۵۷	بخش سوم
۵۷	امکان سنجی سینمای دینی
۵۹	سینمای در خدمت دین
۶۲	نقش حکومت در مرزبندی سرو سینما
۶۶	ضرورت بحث پیرامون ضابطه مندی سینمای دینی
۷۱	بخش چهارم
۷۱	ابهامات موجود در نسبت دین و سینما
۷۲	تضادهای موجود بین مفاهیم دینی و سینما
۷۲	دروغ، درام و سینمای دینی
۷۴	ناتوانی سینما در نمایش برخی مفاهیم دینی
۷۹	سینما تا چه اندازه می تواند در خدمت دین باشد؟
۹۳	بخش پنجم
۹۳	سینما در خدمت دین یا درباره دین
۹۴	قسمت اول

۹۴	 سینمای درباره‌دین
۹۴	 تفاوت‌های سینمای دینی و سینمای درباره‌دین
۹۶	 معیار جداسازی سینمای دینی و سینمای درباره‌دین
۱۰۲	 سینمای منتقد دین
۱۰۳	 مقایسه و تفکیک بین آثار سینمای دینی و سینمای درباره‌دین
۱۰۶	 قسمت دوم
۱۰۶	 الگوگیری از سایر هنرهای در خدمت دین برای ایجاد سینمای دینی
۱۰۸	 استاندارد سینمای دینی بعد از انقلاب اسلامی
۱۱۰	 مشکلات سینمای امروز ایران
۱۱۲	 سبک‌های محبوب انقلاب اسلامی
۱۱۳	 راه برون‌رفت از سبک‌های بی‌هویت و غرب‌زده
۱۱۵	 ضمیمه
۱۱۵	 از معرفت دینی تا هنر دینی

مقدمه

سینمای دینی اصطلاحی است که اگرچه از دیربگام در اذهان کارشناسان و صاحب نظران وجود داشته و درباره آن بحث شده، اما بعد از انقلاب اسلامی جایگاه ویژه یافته است. جمهوری اسلامی به عنوان یک حکومت دینی کوشیده با رویکرد تازه‌ای به تمامی مفاهیم علوم انسانی و هنر داشته باشد. سینما نیز به عنوان یکی از این مقولات و به عنوان هنری جذاب و مردمی از این عرصه برکنار نبوده است. کوشش صاحب نظران و هنرمندان برای تعریف سینما در حوزه دین، که به واقع می‌توان آن را بازتعریف سینما دانست، با افت و خیزهای بسیاری همراه بوده است. اینکه تا چه حد این مهم دست یافته شده در برابر سال‌های اندکی که از تأسیس حکومت دینی در کشورمان می‌گذرد، سؤال زود هنگام به نظر می‌رسد. حتی بسیاری از صاحب نظران این عرصه معتقدند که پس از خلق آثار سینمایی دینی و آزمون و خطاهای بسیار است که می‌توان به تعریفی قابل توجه از سینمای دینی دست یافت. با این حال، علاقه مندان و اندیشمندان برای رسیدن به تعریف جامع و تعیین حدود و ثغور سینمای دینی و چگونگی

عرصه‌های شکل‌گیری و تولید، نمایش، تأثیر و بازتاب آن از منظر دین و علمای دینی از پای نخواهند نشست.

کتاب حاضر بی‌آنکه بکوشد به نظریه‌ای در باب سینما یا فیلم دینی از منظر یک هنر بصری دست یابد به کندوکاوی موشکافانه در این عرصه می‌پردازد. امید است این کوشش مبنایی قرار گیرد برای دیگر صاحب‌نظران این عرصه تا به روشنگری مفهوم سینمای دینی بپردازند.